

الظرائف العلوية

فی شرح قواعد العربية

جلد اول

سید علی رفیعایی

سرشناسه: رفیعایی، سید علی - ۱۳۳۹.
عنوان و پدید آور: الظرائف العلویة (فی شرح قواعد العربیة) // مؤلف رفیعایی.
مشخصات نشر: قم: سلسبیل، ۱۳۸۵.
مشخصات ظاهری: ۴ ج
شابک: (ج ۱): 964-8903-40-9؛ (ج ۲): 964-8903-41-7؛ (ج ۳): 964-8903-42-5؛ (ج ۴): 964-8387-43-3؛ (دوره): 964-8903-50-X
یادداشت: فیجا
موضوع: زبان عربی - صرف و نحو
رده بندی کنگره: ۴ ظ ۷ ر / ۱۴۱ P
رده بندی دیویی: ۴۹۲ / ۷۵
شماره کتابخانه ملی: ۸۵-۴۵۲۳۲ م

انتشارات سلسبیل

الظرائف العلویة فی شرح قواعد العربیة (جلد اول)

نویسنده: سید علی رفیعایی

ناشر: سلسبیل

چاپ: ظهور

نوبت چاپ: اول (بهار ۸۶)

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

بها: ۱۵۰۰ تومان

شابک: (ج ۱): ۹۶۴-۸۹۰۳-۴۰-۹ (دوره): ۹۶۴-۸۹۰۳-۵۹-X

مرکز پخش: انتشارات سلسبیل: ۰۹۱۲۲۵۳۰۹۰۶

۰۹۱۳۳۲۵۸۱۱۷ / ۰۳۱۱-۲۳۳۸۵۳۸

کلیه حقوق محفوظ است

[فهرست جلد اول]

درآمد.....	۲	انواع کلام.....	۱۸
مقدمه.....	۳	تعریف اسم.....	۲۱
تعریف علم نحو.....	۵	خصوصیات اسم.....	۲۲
اقسام معنی نحو.....	۵	اقسام تنوین.....	۲۳
تعریف علم صرف.....	۶	تنوین تنکیر در سه موضع می‌آید.....	۲۴
فایده علم نحو.....	۷	اقسام تنوین عوض.....	۲۵
موضوع علم نحو.....	۷	تعریف فعل.....	۲۸
تعریف کلمه.....	۸	وجه تسمیه فعل.....	۲۸
اقسام مفرد.....	۹	خصوصیات فعل.....	۲۹
اقسام مجاز (مجاز در کلمه، مجاز در حذف، مجاز در		تعریف حرف.....	۳۰
اسناد).....	۹	قید اخترازی و توضیحی.....	۳۰
مفرد دارای شش اصطلاح است.....	۱۰	ویژگی‌های حرف.....	۳۱
اقسام کلمه.....	۱۰	اسم عین، معنی، مشتق.....	۳۵
دلائل حصر اقسام کلمه در سه قسم.....	۱۱	اقسام اسم مشتق.....	۳۵
تعریف کلام.....	۱۲	اقسام استقلال.....	۳۶ و ۳۷
معنی مفید و فایده ترکیبیه و فایده افرادی.....	۱۳	اسم معرفه.....	۳۸
اسناد تام و ناقص.....	۱۴	دیدگاه‌های گوناگون درباره ساختار «ال».....	۳۹
اقسام کلام.....	۱۵	اقسام «ال» و معنی هر قسم.....	۴۰
جمله اسمیه و فعلیه.....	۱۶	اقسام ال عهد.....	۴۱

۴۳	ال جنس و اقسام آن.....	۶۴	شرائط اسمی که دارای جمع مذکر سالم است .
۴۵	ال زائد لازم	۶۵	شرائط صفتی که دارای جمع مذکر سالم است .
۴۵	منقول و اقسام آن.....	۶۶	چه اسمهایی دارای جمع مؤنث سالم هستند .
۴۷	علم مرتجل	۷۰	جمع مکسر
۴۷	علم بالغلبه	۷۰	جمع کثره و اقسام آن
۴۸	ال زائد غیر لازم	۷۱	نیابت وضعی و نیابت استعمالی.....
۴۸	موارد ال لمحیه.....	۷۲	وجوه افتراق جمع مکسر از جمع مذکر سالم...
۵۰	ضمیر و مرجع آن	۷۲	صیغه منتهی الجموع
۵۰	نکره مخصوصه	۷۲	جمع الجمع
۵۱	معنی تمام الاسم	۷۳	جمعی که مفرد ندارد.....
۵۲	نکره مقصوده	۷۴	جمع مرکبات
۵۲	ترتیب معارف.....	۸۰	تعریف فعل ماضی و راههای شناخت آن.....
۵۳	مذکر و مؤنث	۸۲	مواردی که فعل مضارع به معنی ماضی می آید
۵۳	علامات تأنیث	۸۳	اقسام فعل ماضی.....
۵۴	اقسام مؤنث	۸۶	تعریف فعل مضارع.....
۵۵	طریق شناخت مؤنثهای مجازی.....	۸۶	نظرات پنج گانه درباره فعل مضارع
۵۷	مفرد، مثنی، جمع	مواردی که فعل مضارع تنها به معنی حال	
۵۷	اسم جمع	می آید	
۵۸	شروط تثنيه	۸۷	اداه ویژه استقبال
۵۹	اقسام مرکب.....	مواردی که فعل مضارع تنها به معنی آینده	
۶۲	جمع لغوی، اسم جنس جمعی، اسم جمع	می آید	
۶۳	جمع سالم	۸۹	مواردی که فعل ماضی به معنی آینده می آید ..
۶۳	شرائط لازم در جمع مذکر سالم.....	۹۰	اقسام فعل مستقبل

موارد کاربرد «واو»	۱۲۵	تعریف فعل امر و ویژگی‌های آن	۹۲
اسماء سته	۱۲۵	افعال معرف و مبنی	۹۳
اعراب اتمام، ناقص، قصر	۱۲۹	اقسام علامت‌های بناء در فعل ماضی	۹۴
علامت‌های نصب و موارد کاربرد فتحه	۱۳۲	موارد اعراب لفظی در فعل مضارع	۹۶
موارد کاربرد الف و یاء	۱۳۴	فرق مضارع صحیح نحوی و صرفی	۹۶
موارد کاربرد کسره و حذف نون	۱۳۴	موارد اعراب تقدیری در فعل مضارع	۹۷
علامت‌های جر و موارد کاربرد کسره	۱۳۷	نون تاکید مباشره و غیرمباشره	۹۷
موارد کاربرد یاء و فتحه	۱۳۸	موارد بناء فعل مضارع	۹۸
علامت‌های جزم و موارد کاربرد سکون	۱۴۱	فعل امر	۹۹
موارد کاربرد حذف	۱۴۲	علائم بناء در فعل امر حاضر	۱۰۰
اعراب تقدیری	۱۴۵	تعریف اعراب و انواع آن	۱۰۳
		تعریف بناء و انواع آن	۱۰۴
		بناء نیابتی (نیابت از ضم، فتح، سکون)	۱۰۶
		اقسام مبنی	۱۰۷
		حروف و اسماء غیرمتمکن	۱۱۲
		شباهت وضعی، معنوی	۱۱۵
		شباهت افتقاری، استعمالی	۱۱۶
		شباهت اهمالی، لفظی	۱۱۷
		اعراب اصلی و اعراب نیابتی	۱۱۹
		موارد کاربرد ضمه	۱۲۲
		مواردی که ضمه در تقدیر گرفته می‌شود	۱۲۳
		موارد کاربرد «الف»	۱۲۴
		ملحقات تثنیه	۱۲۴

مقدمه:

یکی از دانستنی‌های مفید برای امر دین‌داری و فهم فقه‌های دین، آشنایی با زبان دین یعنی؟؟
مانند: صرف و نحو و معانی بیان و بدیع و لغت و... می‌باشد.

قرآن و روایات اهل‌البیت علیهم‌السلام و متون اصلی و اساسی دین به زبان عربی می‌باشد. بنابراین بهره‌برداری علمی و درک صحیح معارف دینی نیازمند به آمادگی و تجهیز علمی برای رجوع به این منابع و مآخذ اصلی دین است و این مهم میسر نخواهد شد مگر از طریق آشنایی با قواعد صرف و نحو و سائر علوم عربیه.

از دیر زمان یکی از علوم متداول و پایه‌ای مورد نظر اهل‌البیت علیهم‌السلام و حوزه‌های علمیه، علم صرف و نحو بوده و علمای بزرگی در این خصوص دارای تألیفات و تحقیقات می‌باشند. اما با توجه به گذشت زمان و رشد استعدادها و با توجه به نواقص در قواعد نحو و عدم توجه به قرآن محوری در ایراد و بیان شواهد نحوی بر آن شدیم تا در موضوع علم نحو با ارائه راهکارهای جدید تألیفی با امتیازات ذیل‌الذکر فراهم آوریم.

۱) امتیاز اول: استفاده کردن از بیش از ۱۵۰۰ شاهد مثال قرآنی برای توضیح قواعد نحوی.

۲) امتیاز دوم: استقصاء کامل در بیان قواعد نحو در هر موضوع با استفاده از منابع مادر ادبیاتی

همچون همع الهوامع، شرح الکافیة، شرح التصريح و...

۳) امتیاز سوم: تبدیل مباحث و قواعد نحوی در هر موضوع به نمودارهای خطی به جهت

سهولت.